ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [*PAOLO MENGOZZI*] SECINĀJUMI,

sniegti 2007. gada 15. martā [1]

I — Ievads

1. Pirmās instances tiesa 2005. gada 13. septembra spriedumā lietā T-72/04 *Hosman-Chevalier*/Komisija [2] (turpmāk tekstā — "apstrīdētais spriedums") daļēji apmierināja Hosmanes-Ševaljē [*Hosman-Chevalier*] prasību un atcēla 2003. gada 8. aprīļa un 2003. gada 29. oktobra lēmumus, ar kuriem Eiropas Kopienu Komisija prasītājai bija atteikusi iespēju saņemt ekspatriācijas pabalstu un iekārtošanās pabalstu, kas paredzēti attiecīgi Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 5. panta 1. punkta pirmajā daļā tādā redakcijā, kas bija spēkā prāvas pamatā esošo faktu rašanās laikā (turpmāk tekstā — "Civildienesta noteikumi").

2. Šajā lietā Tiesai jāspriež par Komisijas iesniegto apelācijas sūdzību par iepriekš minēto spriedumu.

II — Ar apelāciju saistītais tiesiskais regulējums

3. Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 69. pantu ekspatriācijas pabalsts ir 16 % no kopsummas, ko veido pamatalga, apgādnieka pabalsts un apgādājamā bērna pabalsts, uz ko attiecīgajam ierēdnim ir tiesības.

4. Saskaņā ar Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunktu pabalstu piešķir:

"a) ierēdņiem:

— kuri nav un nekad nav bijuši tās valsts pilsoņi, kuras teritorijā atrodas vieta, kur viņi strādā,

un

1 — Oriģinālvaloda — itāļu.

2 — Krājums, II-3265. lpp.

— kuri piecus gadus, kas beidzas sešus mēnešus līdz viņu dienesta attiecību uzsākšanai, pastāvīgi nedzīvoja vai pamatā nebija nodarbināti šīs valsts Eiropas teritorijā. Piemērojot šo noteikumu, neņem vērā apstākļus, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā".

III — Fakti

5. Kā par lietas faktiem noskaidrojusi Pirmās instances tiesa, Hosmane-Ševaljē (turpmāk tekstā — "atbildētāja"), Austrijas pilsone, studēja un strādāja Austrijā līdz 1995. gada 14. maijam. No 1995. gada 15. maija līdz 1996. gada 17. martam viņa strādāja Beļģijā *Verbindungsbüro des Landes Tyrol* (Tiroles pārstāvniecībā), kas atradās Briselē.

6. No 1996. gada 18. marta līdz 2002. gada 15. novembrim atbildētāja strādāja Austrijas Republikas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Savienībā, Briselē (turpmāk tekstā — "ARPP"). Norādītajā laikā viņa iesākumā darbojās *Verbindungsstelle der Bundesländer* (Federālo zemju sakaru birojā; turpmāk tekstā — "*VB*") un pēc tam — *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (Austrijas arodbiedrību federācijā; turpmāk tekstā — "*OGB*").

7. Atbildētāja 2002. gada 16. novembrī uzsāka darbu kā ierēdne Komisijā. Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrajā ievilkumā minētais piecu gadu laikposms, saukts par "atsauces periodu", tika noteikts no 1997. gada 16. maija līdz 2002. gada 15. maijam.

8. Ar Komisijas Personāla un administrācijas ģenerāldirektorāta 2003. gada 8. aprīļa paziņojumu atbildētāja tika informēta, ka viņai nevar piešķirt ekspatriācijas pabalstu, tā kā nav izpildīti tā piešķiršanas nosacījumi.

Iecēlējinstitūcija ar 2003. gada 29. oktobra lēmumu noraidīja sūdzību, ko atbildētāja cēla pret 2003. gada 8. aprīļa paziņojumā ietverto lēmumu. Atteikums apmierināt sūdzību bija pamatots ar apsvērumu, ka atbildētājas profesionālo darbību, ko viņa atsauces periodā veica Briselē, nevarot uzskatīt par "darbu, kas veikts kādas citas valsts labā" Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

IV — Tiesvedība Pirmās instances tiesā un apstrīdētais spriedums

9. Ar Pirmās instances tiesas kancelejā 2004. gada 20. februārī iesniegto prasības pieteikumu atbildētāja cēla prasību pret 2003. gada 29. oktobra lēmumu, ar kuru noraidīta viņas sūdzība, lūdzot atcelt minēto lēmumu un piespriest Komisijai atlīdzināt izdevumus.

10. Pirmās instances tiesa ar 2005. gada 13. septembra spriedumu prasību apmierināja daļēji un atcēla apstrīdēto lēmumu, kā arī 2003. gada 8. aprīļa lēmumu, jo bija jāuzskata, ka atbildētājas prasījumos ietilpa arī tā atcelšana [3].

11. Pirmās instances tiesa atzina par pamatotu prasībā izvirzīto otro pamatu, kas attiecās uz Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta pārkāpumu [4], un to argumentēja šādi.

12. Vispirms, atgādinājusi Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta mērķi [5], Pirmās instances tiesa norādīja, ka jēdziens "valsts", kas ir svarīgs minētās tiesību normas otrā ievilkuma beigu daļas piemērošanā, "paredz valsti tikai kā juridisku personu un starptautisko tiesību subjektu, un tās pārvaldes iestādes" [6].

13. Pēc tam Pirmās instances tiesa vērtēja, vai darbs, ko atbildētāja atsauces periodā veica ARPP, būtu jāuzskata par darbu kādas citas valsts labā iepriekš norādītās tiesību normas izpratnē.

14. Sprieduma 30. punktā Pirmās instances tiesa apstiprināja, ka "nav apstrīdēts, ka darbs tādās organizācijās kā dalībvalsts pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā vai dalībvalsts vēstniecība ir uzskatāms par darbu valsts labā [Civildienesta] noteikumu VII pielikuma 4. panta [1. punkta a) apakšpunkta] izpratnē".

15. Sprieduma 31.–36. punktā Pirmās instances tiesa, pamatojoties uz dažādiem lietas materiāliem, konstatēja, ka visā atsauces periodā atbildētāja bijusi ARPP personāla locekle, kas hierarhiski padota Austrijas

3 — Apstrīdētais spriedums, rezolutīvās daļas 1) punkts.

4 — Pirmās instances tiesa neuzskatīja par vajadzīgu spriest par abiem pārējiem atbildētājas izvirzītajiem pamatiem, kas attiecās uz kļūdu faktu vērtējumā un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

5 — Apstrīdētais spriedums, 27. un 28. punkts.

6 — *Ibidem*, 29. punkts.

Republikas pastāvīgajam pārstāvim Eiropas Savienībā, un ka viņas statuss bija tāds pats kā pārējiem ARPP darbiniekiem. Pamatojoties uz šiem apstākļiem, Pirmās instances tiesa secināja, ka atbildētājas darbs ARPP atsauces periodā uzskatāms par darbu Austrijas Republikas labā.

16. Sprieduma 37.–41. punktā Pirmās instances tiesa apgāza Komisijas pretargumentus, ka, lai arī ARPP, atbildētāja strādājusi tādās organizācijās, kuru mērķis nebija valsts interešu aizstāvība. Pirmās instances tiesa īpaši uzsvēra, ka Kopienas tiesību vienveidīgas piemērošanas un vienlīdzības principa prasības nepieļauj Kopienas tiesību interpretācijā atsaukties uz dalībvalsts iekšējām tiesību normām, izņemot gadījumos, kad šāda atsauce ir skaidri paredzēta attiecīgajā Kopienas tiesību normā vai kad nav iespējama attiecīgās Kopienu tiesību normas autonoma interpretācija. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka šajā lietā šāda atsauce nebija nepieciešama, jo netika apstrīdēts, ka dalībvalsts pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā ir daļa no valsts iestādēm Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē [7].

17. Sprieduma 42. punktā Pirmās instances tiesa noteica, ka "pietiek, ja persona savas profesionālās darbības veic organizācijā, kas ietilpst valsts jēdzienā iepriekšminētajā izpratnē, kā, piemēram, pastāvīgajā pārstāvniecībā, lai uz viņu [pilnībā] attiektos [Civildienesta] noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrajā ievilkumā paredzētais izņēmums neatkarīgi no tā, kādi ir viņas īpašie pienākumi, ko tā veic iepriekšminētajā organizācijā". Pirmās instances tiesa turpināja argumentāciju, norādot, ka pretējā gadījumā "būtu jāveic pienākumu un veikto uzdevumu sīka analīze no valsts tiesību viedokļa, kas savukārt būtu pretēji iepriekšminētajām prasībām", it īpaši ņemot vērā faktu, ka "tikai katrai dalībvalstij pašai jānosaka savu dienestu organizācija vispiemērotākajā veidā un savu ierēdņu un darbinieku mērķi un pienākumi".

18. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Pirmās instances tiesa secināja, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu, atsakoties neņemt vērā laikposmu, kurā atbildētāja strādāja ARPP, un viņai prettiesiski atsakot piešķirt Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto ekspatriācijas pabalstu un ar to saistīto, tā paša pielikuma 5. panta 1. punktā paredzēto iekārtošanās pabalstu. Līdz ar to Pirmās instances tiesa atcēla strīdīgos lēmumus, ciktāl tajos atbildētājai tika liegti minētie pabalsti [8].

7 — *Ibidem*, 40. punkts.

8 — Apstrīdētais spriedums, motīvu daļas 42.–47. un 51. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts. Prasība savukārt tika noraidīta daļā, kas attiecās uz dienas naudas nepiešķiršanu (atbildētāja apstrīdēja arī to); šajā sakarā skat. sprieduma motīvu daļas 52. punktu un rezolutīvās daļas 2) punktu.

V — Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

19. Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2005. gada 29. novembrī, Komisija iesniedza apelācijas sūdzību par iepriekš minēto spriedumu.

20. Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto spriedumu un nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Pirmās instances tiesā;

— piespriest atbildētājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

21. Atbildētājas prasījumi Tiesai ir šādi:

— noraidīt apelācijas sūdzību kā acīmredzami nepieņemamu vai, pakārtoti, kā nepamatotu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

VI — Juridiskā analīze

A — *Par pieņemamību*

22. Atbildētāja, pirmkārt, apstrīd apelācijas sūdzības pieņemamību, norādot, ka tās patiesais mērķis ir panākt, lai Tiesa atkārtoti izvērtē faktus, ko apstrīdētajā spriedumā jau vērtējusi Pirmās instances tiesa.

23. Iebildums par nepieņemamību, manuprāt, ir jānoraida. Atšķirībā no tā, ko apgalvo atbildētāja, apelācijas sūdzība balstās uz juridisku pamatu par Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta kļūdainu interpretāciju un piemērošanu, ko pieļāvusi Pirmās instances tiesa.

B — *Par lietas būtību*

1) Lietas dalībnieku argumenti

24. Prasījuma pamatojumam Komisija izvirza vienu vienīgu pamatu par tiesību kļūdu, kas esot pieļauta, interpretējot Civildienesta

noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā minēto nosacījumu "apstākļi, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts [..] labā".

25. Komisijas skatījumā, Pirmās instances tiesa kļūdaini uzskatījusi, ka, lai minētais nosacījums būtu uzskatāms par izpildītu, pietiek ar to, ka persona, kam uzticēta šāda darba veikšana, ietilpst kādas attiecīgās valsts struktūras, piemēram, dalībvalsts pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā — "PP"), funkcionālajā un/vai organizatoriskajā sistēmā. Šāda nostāja netieši, bet noteikti izriet no apstrīdētā sprieduma 31.–36. punkta un ir apstiprināta arī tā 42. punktā.

26. Komisija savukārt uzskata, ka, lai izpildītu minēto nosacījumu, jāpierāda, ka pastāv tieša juridiska saikne starp ierēdni un valsti; šādas saiknes esamībai nepietiek ar to vien, ka persona funkcionāli/organizatoriski ietilpst kādā valsts organizācijā.

27. Sava argumenta pamatojumam Komisija, pirmkārt, uzsver, ka atbilstoši Kopienu tiesas noteiktajai Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļas jēgai atsauces perioda laikā ierēdnim, kura situācija tiek vērtēta saistībā ar minēto tiesību normu, esot jābūt dienesta attiecību dēļ vai līgumtiesiski tieši saistītam ar attiecīgo valsti.

28. Komisija, otrkārt, norāda, ka attiecīgā tiesību norma esot izņēmums no ekspatriācijas pabalsta piešķiršanas nosacījumiem un līdz ar to tā būtu jāinterpretē šauri.

29. Treškārt, Komisija uzskata, ka apstrīdētajā spriedumā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija novirzās gan no Pirmās instances tiesas judikatūras par nosacījumu "darbs, kas veikts kādas citas valsts labā", gan no judikatūras, kurā piemērots alternatīvais nosacījums par "darbu, kas veikts kādas starptautiskās organizācijas labā". No spriedumiem, kas attiecas uz minēto alternatīvo nosacījumu, Komisija īpaši izceļ spriedumu lietā *Nevin*/Komisija [9] un spriedumu lietā *Lo Giudice*/Parlaments [10], kuros Pirmās instances tiesa noteica, ka gadījumā, kad starp ierēdni un institūciju, kuras labā viņš strādājis, nepastāvēja līgumtiesiskas attiecības, kas veidotu tiešu juridisku saikni, nav izpildītas prasības Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļas piemērošanai saistība ar darbu, kas veikts kādas starptautiskās organizācijas labā. Ko-

9 — Pirmās instances tiesas 2002. gada 11. septembra spriedums lietā T-127/00 *Nevin*/Komisija (*Recueil FP*, I-A-149. un II-781. lpp., 51. punkts).

10 — Pirmās instances tiesas 1995. gada 22. marta spriedums lietā T-43/93 *Lo Giudice*/Parlaments (*Recueil FP*, I-A-57. un II-189. lpp., 36. punkts).

misija uzskata, ka, lai noteiktu, vai pastāv kāds no nosacījumiem, kas paredzēti attiecīgajā tiesību normā (darbs kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā), jāizmanto vienveidīgi interpretācijas kritēriji, tā izvairoties no sistēmas sadrumstalošanas.

30. Komisija secina, ka apstrīdētajā spriedumā Pirmās instances tiesa pārkāpusi Kopienu tiesību normas, nepārbaudot, vai starp atbildētāju un Austrijas Republiku pastāvējusi tieša juridiska saikne; šajā lietā minētais nosacījums neesot bijis izpildīts, jo atsauces periodā atbildētāja strādājusi vispirms *VB* un tad *OGB* labā.

31. Atbildētāja visus Komisijas argumentus apstrīd kā pilnīgi nepamatotus un uzstāj, ka apstrīdētajam spriedumam neesot neviena no Komisijas norādītajiem trūkumiem.

2) Vērtējums

a) Iepriekšēji apsvērumi

32. Lai pareizi noteiktu šīs lietas priekšmetu, vispirms jāatzīmē, ka, lai gan apstrīdētajā spriedumā izmantots Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā paredzētais valsts jēdziens [11], to apsvērumu dēļ, kuru dēļ Pirmās instances tiesa atcēla strīdīgos lēmumus, it īpaši apstrīdētā sprieduma motīvu daļas 31.–36. un 42. punktā ietverto apsvērumu dēļ, nav bijis jāvērtē, vai organizācijas, no kurām atbildētāja bija tieši atkarīga, atsauces periodā veicot profesionālo darbību, ietilpst minētajā valsts jēdzienā.

33. Līdz ar to ne pamats, ko Komisija izvirzījusi savas apelācijas sūdzības atbalstam un kurā apstrīdēta to motīvu pamatotība, kuru dēļ Pirmās instances tiesa neatkarīgi no minēto organizāciju rakstura uzskatīja, ka starp atbildētāju un Austrijas Republiku pastāvējusi tāda saikne, kas nepieciešama attiecīgās tiesību normas piemērošanai, ne atbildētājas argumenti, kuros apstrīdēti otra lietas dalībnieka apgalvojumi, neattiecas uz apstrīdētajā spriedumā izmantoto valsts jēdzienu.

34. Līdz ar to jautājums, vai šāda definīcija ir pareiza, nav saistīts ar šīs tiesvedības mērķi;

11 — Jāatgādina, ka apstrīdētā sprieduma 29. punktā Pirmās instances tiesa noteica, ka "šajā pantā minētais valsts jēdziens paredz valsti tikai kā juridisku personu un vienotu starptautisko tiesību subjektu, un tās pārvaldes iestādes". Apstrīdētā sprieduma 40. punktā Pirmās instances tiesa precizēja, ka minētais jēdziens iespēju robežās jāinterpretē autonomi no dalībvalstu tiesībām.

vismaz tiktāl, ciktāl vienkārši tiek pārbaudīts apstrīdētā sprieduma tiesiskums [12], Tiesai par šo jautājumu nav jāspriež.

35. Tātad, lai gan šī lieta attiecas uz to pašu Civildienesta noteikumu normu, tajā vērtējams citāds interpretācijas jautājums nekā lietā C-7/06 P *Beatriz Salvador García*/Komisija, lietā C-8/06 P *Anna Herrero Romeu*/Komisija, lietā C-9/06 P *Tomás Salazar Brier*/Komisija, lietā C-10/06 P *Rafael De Bustamante Tello*/Padome un lietā C-211/06 P *Adam*/Komisija, kas pašlaik ir Tiesas izskatīšanā.

36. Minētajās lietās prasītāji — ierēdņi, kuriem atteikts piešķirt ekspatriācijas pabalstu — pirms stāšanās Komisijas dienestā strādājuši Briselē, organizācijās valsts apakšstruktūru veidojošu teritoriālu vienību interešu aizstāvībai [13]. Nevienā no minētajiem gadījumiem starp prasītājiem un to valstu pastāvīgajām pārstāvniecībām, kurām piederēja attiecīgās organizācijas, nepastāvēja tādas attiecības, ko varētu pielīdzināt attiecībām, kas šajā lietā pastāvēja starp atbildētāju un ARPP. Minētajās lietās Tiesai bija jāspriež par Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā minēto valsts jēdzienu, lai noteiktu, vai tas aptver attiecīgās organizācijas.

37. Šajā lietā savukārt jāvērtē citāds jautājums, kas attiecas uz nosacījumiem, kas jāizpilda, lai varētu uzskatīt, ka darbība, ko veicis ierēdnis, attiecībā uz kuru ir jānosaka, vai viņam piešķirams ekspatriācijas pabalsts, ietver "apstākļus, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts [..] labā", jo tas ļautu atbilstoši Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļai "neņemt vērā" attiecīgos periodus. It īpaši Tiesai jānosaka, vai šādā nolūkā pietiek ar to, ka darbu veic persona, kas funkcionāli un organizatoriski iekļāvusies kādā valsts iestādē, nemaz nevērtējot, vai organizācijas, kas guvusi tiešu labumu no ierēdņa darba, ietilpst valsts jēdzienā minētās tiesību normas izpratnē.

38. Kad tas nu precizēts, īsumā jāpārskata būtiskākā judikatūra par to, kā interpretējams jēdziens "apstākļi, kas rodas darba

12 — Turpmāk izklāstīto apsvērumu dēļ es neuzskatu, ka šī apelācijas sūdzība būtu jāapmierina un ka tādēļ Tiesa varētu izvēlēties galīgi lemt par lietas būtību.

13 — Tās ir dažādas Spānijas autonomās kopienas un viena zeme (attiecībā uz prasītāju lietā C-211/06 P).

rezultātā, kas veikts kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā".

39. Tiesa par minēto jēdzienu spriedusi reti, taču pastāv plaša, lai arī ne vienmēr viennozīmīga, Pirmās instances tiesas judikatūra, ko būtu lietderīgi atgādināt, jo Komisija cita starpā iebilst, ka Pirmās instances tiesa esot atkāpusies no savas iepriekšējās judikatūras. Spriedumos, uz kuriem tagad atsaukšos, atrodami apsvērumi, kas ir lietderīgi, lai noskaidrotu Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās normas raksturu un mērķi (i) apakšpunkts) un nosacījumus tās piemērošanai (ii) apakšpunkts).

b) Judikatūras analīze

i) Par Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās normas raksturu un mērķi

40. Esmu jau norādījusi, ka minētās tiesību normas interpretācijai Pirmās instances tiesas judikatūrā rodami dažādi risinājumi, kas ne vienmēr ir savstarpēji saskaņoti. Tas it īpaši attiecas uz tiesību normas rakstura noteikšanu.

41. Spriedumā lietā *Vardakas*/Komisija [14] Pirmās instances tiesa, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju, kas, manuprāt, īsti neatbilst minētās tiesību normas tekstam, noteica, ka tās otrā ievilkuma beigu daļa esot *izņēmums no izņēmuma* un līdz ar to esot jāinterpretē *plaši* [15]. Tajā pašā spriedumā Pirmās instances tiesa, salīdzinot Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta noteikumus [16], secināja, ka a) apakšpunktā lietotajam jēdzienam "apstākļi, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā", ir "daudz plašāka nozīme" nekā b) apakšpunktā lietotajam jēdzienam "dienesta pienākumu veikšana kādas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā", un līdz ar to "Civildienesta noteikumi izstrādāti, izmantojot plašus jēdzienus attie-

14 — Pirmās instances tiesas 1993. gada 30. marta spriedums lietā T-4/92 (*Recueil*, II-357. lpp.).

15 — Skat. 34. punktu. Pirmās instances tiesa pie šāda secinājuma nonāk pēc tam, kad noteikusi, ka attiecīgā tiesību norma ietverta triju līmeņu tiesību normā: *vispārīgais noteikums*, ka ierēdņi, kuri nav un nekad nav bijuši tās valsts pilsoņi, kuras teritorijā atrodas vieta, kur viņi strādā, var saņemt ekspatriācijas pabalstu (pirmais ievilkums); *izņēmums*, ka ierēdnis, kurš atsauces periodā pastāvīgi nedzīvoja vai pamatā nebija nodarbināts šīs valsts Eiropas teritorijā, šādu pabalstu saņemt nevar (otrais ievilkums); *izņēmums no izņēmuma*, kas ļauj neņemt vērā apstākļus, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā (otrā ievilkuma beigu daļa).

16 — Saskaņā ar Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu ekspatriācijas pabalstu piešķir "ierēdņiem, kuri ir vai ir bijuši tās valsts pilsoņi, kuras teritorijā atrodas vieta, kur viņi strādā, bet kuri 10 gadus, kas beidzas ar dienesta attiecību uzsākšanas dienu, pastāvīgi dzīvoja ārpus šīs valsts Eiropas teritorijas tādu iemeslu dēļ, kas nav dienesta pienākumu veikšana kādas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā".

cībā uz ekspatriācijas pabalsta piešķiršanu, bet šaurus jēdzienus attiecībā uz šāda pabalsta liegšanu [neoficiāls tulkojums]" [17]. Pirmās instances tiesa no tā secinājusi, ka "likumdevēja nolūks bijis paredzēt, ka ekspatriācijas pabalsts ir plaši pieejams [neoficiāls tulkojums]" [18].

42. Spriedumā lietā *Olesen*/Komisija [19] Pirmās instances tiesa savukārt uzskatīja, ka, tā kā Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļa esot "*izņēmums* no ekspatriācijas pabalsta piešķiršanas nosacījumiem" [20], tas jāinterpretē *šauri* [21]. Minētajā spriedumā Pirmās instances tiesa turklāt precizēja, ka minētā tiesību norma interpretējama šauri arī tādēļ, ka tās mērķis ir finansiālu priekšrocību piešķiršana [22].

43. Jāteic, ka neviena no izklāstītajām pieejām mani pilnībā nepārliecina.

44. Nevaru piekrist spriedumā lietā *Vardakas*/Komisija sniegtajai interpretācijai, kas, manuprāt, ir pretrunā Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta tekstam, no kura izriet, ka minētā noteikuma pirmais un otrais ievilkums ietver tiesību normas, kurās paredzēti nosacījumi (abi divi ir negatīvi), kuri jāizpilda kumulatīvi, lai attiecīgā persona atbilstoši šai tiesību normai varētu saņemt ekspatriācijas pabalstu, un nav tādu apsvērumu, kuru dēļ varētu pieņemt, ka starp minētajām tiesību normām pastāv tādas attiecības kā starp vispārīgo noteikumu un izņēmumu [23].

45. Tomēr arī spriedumā *Olesen*/Komisija paustā nostāja man nešķiet pārliecinoša.

46. Jājautā, vai tiesību normu, kas jāinterpretē šajā tiesvedībā, var uzskatīt par "izņēmumu no ekspatriācijas pabalsta piešķiršanas nosacījumiem". Pirmkārt, gan no tiesību normas vietas tekstā, gan vārdiem "piemērojot šo noteikumu", ar ko tā ievadīta, jāsecina, ka tā attiecas *tikai* uz 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrajā ievilkumā minēto nosacījumu, tas ir, noteikumu, ka attiecīgā persona atsauces periodā "pastāvīgi nedzīvoja vai pamatā nebija nodarbināta šīs valsts Eiropas teritorijā". Otrkārt, man šķiet,

17 — 36. punkts.

18 — 37. punkts.

19 — Pirmās instances tiesas 2005. gada 30. jūnija spriedums lietā T-190/03 *Olesen*/Komisija (Krāj.-CDL, I-A-181. un II-805. lpp.).

20 — 47. punkts; izcēlums slīprakstā mans.

21 — Ģenerāladvokāts Darmons [*Darmon*] jau bija paudis tādu pašu nostāju secinājumos lietā *De Angelis*/Komisija. Tiesas judikatūrā attiecīgā tiesību norma bieži kvalificēta kā "atkāpe".

22 — 48. punkts.

23 — Citiem vārdiem, manuprāt, nosacījums, no kura atkarīga ekspatriācijas pabalsta piešķiršana, nav tik daudz tas, ka personai nav tās valsts pilsonības, kurā atrodas darba vieta, bet gan drīzāk tas, ka ierēdnis, stājoties dienestā, faktiski ir "ekspatriēts". Uz šādu interpretāciju vedina arī VII pielikuma 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts, kurā paredzēts, ka pat ierēdnis, kuram ir tās valsts pilsonība, kurā atrodas darba vieta, atsevišķos gadījumos var saņemt ekspatriācijas pabalstu.

ka tiesību norma drīzāk ir pirms tās izklāstītā vispārīgā noteikuma *piemērošanas kritērijs*, nekā izņēmums vai atkāpe no šī vispārīgā noteikuma [24]. Katrā ziņā, pat ja tiesību normu atzīst par atkāpi, tā attiecas tikai uz atsauces perioda aprēķināšanas kārtību minētā vispārīgā noteikuma piemērošanai, bet ne uz tajā ietverto nosacījumu, tā kā nosacījumu vienalga izpilda pat tie ierēdņi, kas ir strādājuši citas valsts vai starptautiskas organizācijas labā un kam ir tiesības, lai attiecīgā darba veikšanas periodu neņemtu vērā [25].

47. Turklāt — tomēr neiedziļinoties jautājumā par to, kā civildienesta jomā būtu transponējams citā nozarē Tiesas iedibinātais princips [26], ka Kopienu tiesību normas, kurās paredzētas tiesības uz finansiālām priekšrocībām no Kopienas resursiem, interpretējamas šauri [27] — manā skatījumā būtu jāprecizē, ka Pirmās instances tiesas atsauce uz attiecīgo tiesību normu šauru interpretēšanu jāizprot, lielākais, tā, ka nav pieļaujama interpretācija pēc analoģijas, taču ar to nekādā gadījumā nevar pamatot tādu attiecīgās tiesību normas interpretāciju, ar kuru grozīta tās nozīme un kura ir pretrunā tās tekstam vai ierobežo tās "parasto" piemērošanas jomu.

48. Attiecībā uz Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās tiesību normas jēgu un, vispārīgāk, ekspatriācijas pabalsta jēgu, judikatūrā ir pausta nepārprotama nostāja.

49. Tiesa un Pirmās instances tiesa daudzkārt apstiprinājusi, ka "ekspatriācijas pabalsta

24 — Lai varētu uzskatīt, ka starp abām tiesību normām pastāv tādas attiecības kā starp vispārīgo noteikumu un izņēmumu vai vispārīgo noteikumu un atkāpi, izņēmumam vai atkāpei noteiktos apstākļos, kuriem nepastāvot, piemērojams vispārīgais noteikums, jārada tiesiskas sekas, kas atšķiras no vispārīgā noteikuma piemērošanas tiesiskajām sekām. Šajā lietā tiesību normā, kas ir pieņemta esam vispārīgais noteikums, paredzēts, ka ierēdnim, kurš atsauces periodā pastāvīgi dzīvoja vai pamatā bija nodarbināts tās valsts teritorijā, kur atrodas viņa darba vieta (faktiskie apstākļi), nav tiesību saņemt ekspatriācijas pabalstu (tiesiskās sekas). Tiesību normā, kas ir pieņemta esam izņēmums vai atkāpe, paredzēts, ka apstākļus, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā (faktiskie apstākļi), neņem vērā (tiesiskās sekas). Tādējādi otrā minētā tiesību norma, paredzot atšķirīgu tiesisko regulējumu atsevišķām pirmajā tiesību normā ietvertām situācijām, tās neizslēdz no pirmās tiesību normas piemērošanas jomas: ierēdnis, kas atsauces periodā strādājis citas valsts labā, *automātiski* neiegūst tiesības uz ekspatriācijas pabalstu (šādas tiesiskās sekas rastos gadījumā, ja attiecīgā situācija kā izņēmums vai atkāpe būtu izslēgta no noteikuma piemērošanas jomas), viņam vienkārši ir tiesības, lai periodu, kurā viņš šādu darbu veicis, *neņemtu vērā*, aprēķinot atsauces periodu. No tā, manuprāt, jāsecina, ka attiecīgā tiesību norma nav ne izņēmums, ne atkāpe no VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā nostiprinātā nosacījuma, bet gan ir minētā nosacījuma *piemērošanas kritērijs*.

25 — Šajā sakarā skat. Tiesas 1988. gada 31. maija spriedumu lietā 211/87 *Nuñez*/Komisija (*Recueil*, 2791. lpp.).

26 — Kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros piešķirto finansiālo iemaksu jomā.

27 — Tas attiecas uz Pirmās instances tiesas nostāju, ko tā pastāvīgi paudusi kopš 1990. gada 8. marta sprieduma lietā T-41/89 *Schwedler*/Parlaments (*Recueil*, II-79. lpp.): cita starpā skat. sprieduma lietā *Olesen*/Komisija 48. punktā minēto judikatūru. Secinājumos, kas sniegti lietā par apelācijas sūdzību pret iepriekš minēto spriedumu, ģenerāladvokāts Tezauro [*Tesauro*] šajā sakarā kritizēja Pirmās instances tiesas spriedumā izmantotos argumentus: skat. ģenerāladvokāta Tezauro [*Tesauro*] secinājumus lietā C-132/90 P *Schwedler*/Parlaments (1991. gada 28. novembra spriedums, *Recueil*, I-5745. lpp.).

piešķiršanas mērķis ir kompensēt īpašas izmaksas un nelabvēlīgus apstākļus, kas ir radušies ierēdnim, pastāvīgi strādājot valstī, ar kuru viņam pirms amata pienākumu pildīšanas sākuma nav bijusi ilglaicīga saikne" [28].

50. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās tiesību normas jēga ir ar ekspatriācijas pabalsta zaudēšanu nesodīt ierēdņus, kas valstī, kur atrodas darba vieta, apmetušies, lai veiktu darbu citas valsts vai starptautiskas organizācijas labā [29], jo šādos apstākļos attiecīgos ierēdņus nevar uzskatīt par tādiem, kurus, ņemot vērā viņu pagaidu piesaisti pašreizējās darba vietas valstij, "ar darba vietas valsti saista ilglaicīga saikne" [30].

51. Tādējādi attiecīgajā tiesību normā paredzētā iespēja neņemt vērā noteiktu darba periodu šķiet balstīta uz prezumpciju, ka darbs citas valsts vai kādas starptautiskas organizācijas labā starp attiecīgo personu un valsti, kurā viņš strādā, pats par sevi nerada ilglaicīgu saikni [31].

52. Jājautā, kā pamatota šāda prezumpcija.

53. Tā kā judikatūra šajā sakarā klusē, var izvirzīt dažas hipotēzes.

54. Viens no skaidrojumiem varētu būt praktiskā pieredzē sakņojies apsvērums, ka darbs, ko ārvalstīs veic citas valsts labā nekā tā, kurā darbs tiek veikts, vai starptautiskas organizācijas labā, parasti ir pagaidu rakstura: gan starptautiskas organizācijas ierēdņiem, gan valstu diplomātiskā dienesta darbiniekiem var vienkārši likt mainīt dienesta vietu, līdz ar to viņi nav ieinteresēti veidot ilglaicīgu saikni ar valsti, kurā viņi strādā.

55. Otrs iespējamais prezumpcijas skaidrojums varētu balstīties uz darba vides specifiku starptautiskās organizācijās un ārvalstīs

28 — Skat. cita starpā Tiesas 1975. gada 20. februāra spriedumu lietā 21/74 *Airola*/Komisija (*Recueil*, 221. lpp., 8. punkts), 1984. gada 9. oktobra spriedumu lietā 188/83 *Witte*/Parlaments (*Recueil*, 3465. lpp., 8. punkts), 1985. gada 2. maija spriedumu lietā 246/83 *De Angelis*/Komisija (*Recueil*, 1253. lpp., 13. punkts) un 1987. gada 24. jūnija spriedumu lietā 61/85 *von Neuhoff von der Ley*/Komisija (*Recueil*, 2853. lpp., 7. punkts), kā arī Pirmās instances tiesas 1999. gada 28. septembra spriedumu lietā T-28/98 *J*/Komisija (*Recueil FP*, I-A-185. un II-973. lpp., 32. punkts), 2000. gada 13. aprīļa spriedumu lietā T-18/98 *Reichert*/Parlaments (*Recueil FP*, I-A-73. un II-309. lpp., 25. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Olesen*/Komisija, 44. punkts.

29 — Šo secinājumu 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Nuñez*/Komisija.

30 — Tiesas 1981. gada 15. janvāra spriedums lietā 1322/79 *Vutera*/Komisija (*Recueil*, 127. lpp., 8. punkts), iepriekš minētais spriedums lietā *De Angelis*/Komisija, 13. punkts, un Pirmās instances tiesas iepriekš minētais spriedums lietā *Nevin*/Komisija, 50. punkts.

31 — Analoģiska prezumpcija, lai gan tā vērsta pretēji, jaušama VII pielikuma 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Skat. Pirmās instances tiesas 2000. gada 27. septembra spriedumu lietā T-317/99 *Lemaître*/Komisija (*Recueil FP*, I-A-191. un II-867. lpp., 59. punkts).

izvietotā valsts dienestā. Tā kā darbam bieži ir fundamentāla nozīme indivīda sociālajā integrācijā, fakts, ka darba vidi lielā mērā veido cilvēki, kas, pirmkārt, nav pastāvīgi apmetušies valstī, kur atrodas dienesta vieta, un, kuriem, otrkārt, nav attiecīgās valsts pilsonības, var apgrūtināt ilglaicīgu sociālu saikņu veidošanu, kā rezultātā persona varētu patiesi integrēties attiecīgajā valstī.

56. Arī nepieciešamība uzturēt Kopienas iestāžu spēju pieņemt jaunus darbiniekus un saglabāt šāda darba pievilcību arī citu valstu, ne tikai iestāžu mītnes valsts pilsoņu acīs, iespējams, ir saistīta ar vērtējamās tiesību normas mērķiem. Tas it īpaši attiecas uz tiesību normas piemērošanu darbam starptautisko organizāciju labā, ar divkāršu mērķi — neradīt šķēršļus tam, lai personas uzņemtos pagaidu darbu Kopienas iestādēs, un, no otras puses, tam, lai personas, kas šādu darbu jau veikušas, stātos Kopienas iestāžu pastāvīgā dienestā.

57. Visbeidzot, jānoskaidro, vai iepriekš izklāstītie apsvērumi ir pietiekami, lai izskaidrotu vērtējamās tiesību normas pamatā esošo prezumpciju, vai tās jēga tomēr drīzāk nav īpašas privilēģijas piešķiršana valstīm un starptautiskām organizācijām; šāda privilēģija izpaustos kā īpašs tiesiskais regulējums (kas attiecas tikai uz atsauces perioda aprēķināšanas kārtību), kas piemērojams personām, kuras strādājušas to organizācijās, un kura mērķis ir novērst šķēršļus, kas varētu ierobežot valstu un starptautisko organizāciju personāla ģeogrāfisko mobilitāti. Iepriekš izklāstīto skaidrojumu nepietiekamība kļūst īpaši acīmredzama, ja ņem vērā, ka skaidrojumos sniegtais pamatojums integrācijas grūtībām valstī, kur atrodas dienesta vieta, attiecas gan uz situācijām, kas paredzētas vērtējamā tiesību normā, gan arī uz darbu, ko ārvalstīs veic citu tiesību subjektu labā, nekā valstis vai starptautiskās organizācijas (lai kā minētos noteikumus interpretētu) [32].

ii) Par Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās tiesību normas piemērošanas nosacījumiem

— Judikatūras pārskats

58. Tā kā es, tāpat kā Komisija, uzskatu, ka, lai izvairītos no nesaskaņotības, attiecīgās

32 — Šajā sakarā ir vērts norādīt, ka Pirmās instances tiesas 2004. gada 13. decembra spriedumā lietā T-251/02 *E/ Komisija* (Krāj.-CDL, I-A-359. un II-1643. lpp.) Pirmās instances tiesa noraidīja iebildi par Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās tiesību normas prettiesiskumu, kas bija pamatota ar iespējamo minētās tiesību normas neatbilstību vienlīdzīgas attieksmes principam. Prasītāja prasīja, lai viņai piemērotu noteikumu, saskaņā ar kuru atsauces perioda aprēķināšanā var neņemt vērā noteiktus laikposmus ("neitralizēšanas noteikums"), un uzsvēra, ka Anglijas advokātu birojs, ar ko viņa sadarbojās, daļā atsauces perioda viņu esot nosūtījis profesionālo darbību veikt biroja mītnē Briselē, un viņa minētās pieredzes rezultātā neesot ar Beļģiju izveidojusi ilglaicīgu saikni.

tiesību normas piemērošanas nosacījumu izpilde jāvērtē, abiem tajā paredzētajiem gadījumiem ("darbs citas valsts labā" un "darbs starptautiskas organizācijas labā") piemērojot identiskus kritērijus, turpmāk sniegtajā judikatūras pārskatā spriedumi norādīti, nešķirojot, vai tie attiecas uz vienu vai otru gadījumu [33].

59. Saistībā ar subjektīviem tiesību normas piemērošanas nosacījumiem Tiesa spriedumā lietā *De Angelis*/Komisija [34] precizēja, ka tiesību norma "attiecas tikai uz apstākļiem, kas rodas darba rezultātā, ko veicis *pats ierēdnis* [35], kurš stājas dienestā [neoficiāls tulkojums]", un to nevar piemērot ierēdnim, kurš dzīvojis darba vietas atrašanās valstī, jo juridisku saistību dēļ sekojis savam dzīvesbiedram, kurš uz minēto valsti pārcelts, lai strādātu Kopienas iestāžu dienestā.

60. Saistībā ar objektīviem tiesību normas piemērošanas nosacījumiem vispirms jāmin spriedums lietā *Lo Giudice*/Parlaments [36], uz ko savos tiesvedības rakstos vairākkārt atsaukusies Komisija; tajā Pirmās instances tiesa pirmo reizi pauda nostāju, ka tieša juridiska saikne starp ierēdni un attiecīgo starptautisko organizāciju ir obligāts priekšnoteikums minētās tiesību normas piemērošanai. Lietā, kurā taisīts minētais spriedums, prasītājs pirms stāšanās ierēdņa dienestā Eiropas Parlamentā strādāja kā informācijas tehnoloģiju konsultants Komisijas un Eiropas Parlamenta labā atbilstoši līgumiem, ko publiskā iepirkuma konkursu ietvaros noslēdza minētās iestādes un uzņēmumi, kas bija prasītāja darba devēji. Pirmās instances tiesa norādīja, ka "neviena Kopienas iestāde [nebija prasītāju] nolīgusi tieši, noslēdzot līgumu vai kādā citā formā, atbilstoši Eiropas Kopienas pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtībai vai citam Kopienas tiesiskajam regulējumam [neoficiāls tulkojums]" un līdz ar to lietā nepastāvēja "tieša dienesta attiecību saikne ar attiecīgajām iestādēm un, sekojoši, prasītājam nebija juridiski saistoši minēto iestāžu norādījumi" [37]. Sprieduma 36. punktā Pirmās instances tiesa vispārīgākā veidā apstiprināja, ka, lai personai par labu varētu piemērot neitralizēšanas noteikumu, starp konkrēto personu "un attiecīgo iestādi, *mazākais*, jābūt pastāvējušai *tiešai juridiskai saiknei*" [38].

61. Spriedumā lietā *Diamantaras*/Komisija [39] Pirmās instances tiesai bija jāspriež par

33 — Jāprecizē arī, ka atbilstoši iepriekš izklāstītajam skaidrojumam par šīs apelācijas sūdzības priekšmetu judikatūrā sniegtā jēdzienu "valsts" un "starptautiska organizācija" definīcija saistībā ar attiecīgās tiesību normas piemērošanu pārsniedz turpmāk izklāstītās analīzes ietvarus.

34 — Minēts šo secinājumu 28. zemsvītras piezīmē, 14. punkts.

35 — Izcēlums slīprakstā mans.

36 — Minēts šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmē.

37 — Iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Lo Giudice*/Parlaments, 34. punkts.

38 — Izcēlums slīprakstā mans. Kā noteikusi Pirmās instances tiesa, "šāda interpretācija turklāt atbilst iestāžu autonomijai savu dienestu iekšējā organizācijā, pateicoties kurai, tās, izmantojot publiskā iepirkuma konkursus, var aicināt trešās personas, kas nepieder to hierarhiskajai struktūrai, piedāvāt savus pakalpojumus, lai nodrošinātu konkrētu darbu izpildi".

39 — Pirmās instances tiesas 1995. gada 14. decembra spriedums lietā T-72/94 (*Recueil FP*, I-A-285. un II-865. lpp., 52. punkts).

prasītāja tiesībām uz to, lai atsauces perioda aprēķināšanā netiktu ņemts vērā laikposms, kad viņš strādāja par Komisijas neatkarīgu konsultantu; Pirmās instances tiesa precizēja, ka interpretējamās tiesību normas attiecas ne tikai uz valsts *ierēdņiem* vai starptautiskas organizācijas *personāla locekļiem*. Pirmās instances tiesas skatījumā Komisijas neatkarīga konsultanta, ko raksturo tieša juridiska saikne starp minēto iestādi un prasītāju, statuss attiecīgās tiesību normas izpratnē ir uzskatāms par apstākļiem, kas rodas starptautiskas organizācijas labā veikta darba rezultātā.

62. Spriedumā lietā *Liaskou*/Padome [40] atbildētāja iestāde norādīja uz to, ka starp prasītāju un Komisiju, kurā prasītāja noteiktā laikposmā stažējās, kas bija jākvalificē konkrētajā lietā, neesot pastāvējusi nekāda — ne līgumtiesiska, ne dienesta rakstura — pakļautības saikne. Pirmās instances tiesa norādīja, ka stažēšanās ietvaros prasītāja bija uzņēmusies par atlīdzību sniegt pakalpojumus Komisijai un ka viņas *attiecību* ar minēto iestādi *juridisko raksturu* nevar noliegt tikai tādēļ vien, ka nebija noslēgts attiecīgs *līgums*. Pirmās instances tiesa no tā secināja, ka prasītājas stažēšanās Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās tiesību normas izpratnē jākvalificē kā apstākļi, kas rodas kādas starptautiskās organizācijas labā veikta darba rezultātā.

63. Pirmās instances tiesa 2002. gada 11. septembra spriedumā lietā *Nevin*/Komisija [41] atkārtoti vērtēja jēdzienu "tieša juridiska saikne" un nozīmi, kas šādas saiknes novērtēšanā ir apstāklim, vai starp ierēdni un starptautisku organizāciju pastāv hierarhiskas pakļautības attiecības. Lietā, kurā taisīts minētais spriedums, prasītājs pirms stāšanās Komisijas dienestā cita starpā tajā strādāja kā deleģēts pagaidu darbinieks (*"intérimaire"*). Pirmās instances tiesa konstatēja, ka starp prasītāju un Komisiju nav pastāvējušas darba attiecības [42] un līdz ar to arī ne tieša juridiska saikne tādā izpratnē, kāda nostiprināta lietā *Lo Giudice*/Parlaments [43] taisītā sprieduma 34. punktā; tad Pirmās instances tiesa pārbaudīja, vai prasītāja norādītie apstākļi varējuši radīt šādu saikni par spīti tam, ka nepastāvēja darba attiecības [44]. Starp Pirmās instances tiesas vērtētajiem apstākļiem jāmin tas, ka, veicot savu darbību, prasītājs saņēma

40 — Pirmās instances tiesas 2001. gada 3. maija spriedums lietā T-60/00 (*Recueil FP*, I-A-107. un II-489. lpp., 49. punkts).

41 — Minēts šo secinājumu 9. zemsvītras piezīmē.

42 — Pirmās instances tiesa pie šāda secinājuma nonāca, novērtējusi attiecības, kas atbilstoši Beļģijas tiesību aktiem pastāv starp uzņēmumu, kas deleģē pagaidu darbinieku, deleģēto pagaidu darbinieku un pakalpojumu saņēmēju (skat. 53.–57. punktu).

43 — Skat. šo secinājumu 60. punktu.

44 — Papildus hierarhiskās pakļautības saiknei, ko es minu vēlāk, prasītājs minēja šādus apstākļus, pēc kuriem varot konstatēt viņa tiešās attiecības ar Komisiju: pakalpojumu saņēmēja juridiskās saistības pret deleģēto pagaidu darbinieku; atsevišķi formāla rakstura apsvērumi, kas saistīti ar līgumu, kas noslēgts starp prasītāju un uzņēmumu, kas deleģē pagaidu darbiniekus, un ar dokumentiem, ko minētais uzņēmums izsniedzis prasītājam; noteikti pabalsti, ko atbilstoši vispārīgajiem noteikumiem, kas pievienoti prasītāja līgumam ar uzņēmumu, kas deleģē pagaidu darbiniekus, prasītājam uzņēmusies maksāt Komisija; Komisijas sniegtais apstiprinājums prasītāja deleģēšanai.

norādījumus tikai no Komisijas. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka šāds apstāklis esot pilnīgi atbilstošs deleģētā pagaidu darba raksturam, atbilstoši kuram darba attiecības un līdz ar to arī pakļautības saikne veidojas tikai ar uzņēmumu, kurš deleģē pagaidu darbiniekus; pakļaujoties Komisijas norādījumiem, prasītājs faktiski pildīja pienākumus, ko bija uzņēmies līgumā ar uzņēmumu, kurš deleģē pagaidu darbiniekus, t.i., savu darba devēju, un juridiskas sekas šādu pienākumu neizpildei varēja rasties tikai prasītāja un minētā uzņēmuma tiesiskajās attiecībās. Pirmās instances tiesa secināja, ka, "lai arī fakts, ka prasītājs bija juridiski pakļauts atbildētājas norādījumiem, protams, iezīmē zināmu atšķirību no apstākļiem, par kuriem tika spriests lietā *Lo Giudice*/Parlaments, [..] tas tomēr nemazina tā apstākļa nozīmīgumu, ka — tāpat kā šajā lietā — starp pusēm nepastāvēja tieša juridiska saikne, kas varētu radīt pamatu Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā paredzētās atkāpes piemērošanai par labu prasītājam [neoficiāls tulkojums]" [45].

64. Tiešas juridiskas saiknes pastāvēšana iepriekš minētās judikatūras izpratnē šķiet nepieciešama arī tad, kad atkāpi no Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta pirmā ievilkuma beigu daļas piemēro "darbam, kas veikts kādas citas valsts labā".

65. Lai pamatotu attiecīgās tiesību normas šauru interpretāciju arī gadījumos, kad darbs veikts citas valsts labā, šo secinājumu 42. punktā minētajā spriedumā lietā *Olesen*/Komisija Pirmās instances tiesa atsaucās uz spriedumu lietā *Lo Giudice*/Parlaments, spriedumu lietā *Diamantaras*/Komisija un spriedumu lietā *Nevin*/Komisija. Pirmās instances tiesa tieši neapstiprināja, ka arī šādos gadījumos būtu jāpiemēro iepriekš minētajos spriedumos nostiprinātais tiešas juridiskas saiknes kritērijs, taču norādīja, ka "nebūtu konsekventi [..] pieļaut, ka pastāv divas pretrunīgas pieejas vienai un tai pašai tiesību normai, proti, tās šaura interpretācija attiecībā uz "darbu starptautiskas organizācijas labā" un plaša interpretācija attiecībā uz "darbu citas valsts labā" [neoficiāls tulkojums]" [46].

66. Savukārt spriedumā lietā *Recalde Langarica*/Komisija [47] Pirmās instances tiesa tiešas juridiskas saiknes kritēriju piemēroja skaidri un secināja, ka konkrētajā lietā nepastāv tieša juridiska saikne starp prasītāju, kurš strādāja Spānijas valsts akciju sabiedrībā, un Spānijas valsti. Pirmās instances tiesa galvenokārt balstījās uz apsvērumu, ka starp Spānijas valsti un prasītāju nepastāvēja *līgumtiesiskas attiecības*, un argumentēja, ka apstāklis, ka Basku zemes autonomā kopiena bija minētā uzņēmuma vienīgais akcionārs, varētu kalpot kā pierādījums tikai *netiešas* juridiskas saik-

45 — Skat. šo secinājumu 65. punktu.

46 — Skat. šo secinājumu 50. punktu.

47 — Pirmās instances tiesas 2005. gada 13. septembra spriedums lietā T-283/03 *Recalde Langarica*/Komisija (Krāj.-CDL, I-A-235. un II-1075. lpp., 166. punkts).

nes pastāvēšanai starp attiecīgo vienību un prasītāju un, *a fortiori*, starp prasītāju un Spānijas Karalisti [48].

69. Pirms turpināt analīzi, uzskatu par lietderīgu izklāstīt iemeslus, kādēļ nevaru piekrist prasītājas sniegtajai Pirmās instances tiesas judikatūras interpretācijai.

— Analīze

67. No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka jēdziens "tieša juridiska saikne", uz ko savos tiesvedības rakstos atsaucas Komisija, ir izstrādāts Pirmās instances tiesas judikatūrā.

70. Pirmkārt, jānorāda, ka tam, lai varētu uzskatīt, ka pastāv tieša juridiska saikne, kas nepieciešama, lai varētu piemērot neitralizēšanas noteikumu, Pirmās instances tiesas judikatūrā nav izvirzīta prasība, ka personai, kas veic darbu, jābūt *valsts ierēdnim* vai starptautiskas organizācijas personāla loceklim [49]. T.i., valstij vai starptautiskai organizācijai nav obligāti jābūt konkrētās personas darba devējam.

68. Apelācijas sūdzības pamatojumā Komisija cita starpā argumentē, ka, nepārbaudot, vai šajā lietā pastāvējusi šāda saikne, apstrīdētajā spriedumā Pirmās instances tiesa esot atkāpusies no savas judikatūras. Iestāde prasītāja tāpat uzskata, ka, ņemot vērā iepriekš norādīto judikatūru, par "tiešu juridisku saikni" jāuzskata līgumtiesiska vai dienesta rakstura saikne. Visbeidzot, prasītāja norāda, ka Pirmās instances tiesa piemērojusi hierarhiskās pakļautības kritēriju, kurš iepriekš minētajā spriedumā lietā *Nevin*/Komisija atzīts par nesvarīgu, vērtējot, vai pastāv tieša juridiska saikne.

71. Otrkārt, Pirmās instances tiesa izmanto jēdzienu "tieša juridiska saikne" nevis jēdzienu "tieša līgumtiesiska saikne". Tā kā neuzskatu, ka šāda izvēle ir pamatota tikai ar terminoloģiska rakstura apsvērumu, proti, nepieciešamību aptvert situācijas, kad attiecības starp attiecīgo personu un valsti vai starptautisku organizāciju ir nevis līgumtiesiskas, bet gan dienesta rakstura, manuprāt, var secināt, ka judikatūrā minētajai saiknei *nav obligāti jāizriet no līguma*. Turklāt nedomāju, ka var atbalstīt tādu tiesību normas interpretāciju, saskaņā ar kuru gadījumos, kad nepastāv tieša līgumtiesiska saikne, nosacījumu par tiešas juridiskas saiknes nepieciešamību varētu izpildīt tikai,

48 — Skat. 167. un 168. punktu. Tiešas juridiskas saiknes kritērijs ir minēts arī šo secinājumu 35. punktā minētajās lietās taisītajos spriedumos, kas apstrīdēti apelācijas sūdzībās, kuras pašlaik tiek izskatītas.

49 — Skat. šo secinājumu 39. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Diamantaras*/Komisija un 40. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Liaskou*/Komisija.

pastāvot šaurākai juridiskai saiknei par to, kas izriet no līguma. Tā, piemēram, iepriekš minētajā spriedumā lietā *Liaskou*/Komisija Pirmās instances tiesa pauda nostāju, ka šāda saikne pastāvēja attiecībā uz stažieri. Savukārt iepriekš minētajā spriedumā lietā *Lo Giudice*/Parlaments Pirmās instances tiesa atzina, ka nepieciešama saikne ir mazāk cieša nekā tāda, kas izriet no līgumtiesiskām attiecībām; proti, vispirms Pirmās instances tiesa sprieduma 34. punktā konstatēja, ka prasītājs bija līgumtiesiski saistīts tikai ar trešiem uzņēmumiem, un tad sprieduma 36. punktā nosprieda, ka Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrajā ievilkumā ietverta prasība, ka "starp konkrēto personu un attiecīgo iestādi, *mazākais*, jābūt pastāvējušai *tiešai juridiskai saiknei*".

72. Tātad atšķirībā no prasītājas apgalvojumiem atbilstoši Pirmās instances tiesas judikatūrai konstatējums, ka starp attiecīgo personu un konkrētu valsti vai starptautisku organizāciju, kuras labā minētā persona strādā, pastāv līgumtiesiskas vai dienesta rakstura attiecības, pats par sevi ir pietiekams, lai secinātu, ka šādā gadījumā pastāv tieša juridiska saikne, taču, gluži pretēji, tādēļ vien, ka šādas attiecības nepastāv, nevar secināt, ka šāda saikne nepastāv.

73. Treškārt, manuprāt, spriedumā lietā *Lo Giudice*/Parlaments un spriedumā lietā *Nevin*/Komisija vērtējot apstākli, vai attiecīgajai personai ir juridiski saistoši kādas valsts iestādes vai starptautiskas organizācijas struktūras norādījumi [50], Pirmās instances tiesa vēlējusies noskaidrot, vai izpildīts konkrētāks nosacījums nekā vienkārša hierarhiska pakļautības saikne, proti, vai attiecīgajai personai ir juridiskas saistības, kas izriet no viņas pakļautības pakalpojumu saņēmēja vadības un kontroles pilnvarām pār pakalpojuma sniegšanu. Kad tas nu precizēts, nevaru piekrist Komisijas argumentam, ka judikatūrā šāds apstāklis atzīts par nesvarīgu. Gluži pretēji, spriedumā lietā *Lo Giudice*/Parlaments tam, šķiet, ir centrālā nozīme [51], pārbaudot, vai starp prasītāju un Kopienas iestādi pastāvējusi tieša juridiska saikne. Lai gan taisnība, ka šāda apstākļa nozīmīgums ievērojami mazināts vēlāk taisītajā spriedumā lietā *Nevin*/Komisija, manuprāt, tomēr no tā nevar secināt, ka Pirmās instances tiesa vēlējusies noteikt, ka konkrētajam apstāklim šādā vērtējumā nav nekādas nozīmes [52].

74. Visbeidzot, atšķirībā no tā, kas, šķiet, esam norādīts Komisijas argumentos, manā skatījumā no iepriekš norādītās judikatūras var secināt, ka jāpiekrīt atbildētājas pamatotajam apgalvojumam, ka to, vai starp attiecīgo personu un valsti vai starptautisku organizāciju, kuras labā tā strādā, pastāv tieša juridiska saikne, nosaka pēc *vairāku iepriekš nenoteiktu kritēriju kopuma*, kuru

50 — Skat. šo secinājumu 68. un 71. punktu.

51 — Skat. 34. punktu.

52 — Pirmās instances tiesa vienkārši precizēja, ka pats par sevi šāds apstāklis nav pietiekams, lai pierādītu (vai, tam nepastāvot, noliegtu), ka pastāv tieša juridiska saikne.

noderīgums šādas saiknes pastāvēšanas konstatēšanai vērtējams katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā katras lietas apstākļu īpašās pazīmes.

75. Tagad pārbaudīšu, vai ir pamatots iebildums, ko Komisija izvirzījusi savas prasības atbalstam.

c) Par iespējamo Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās tiesību normas pārkāpumu

76. Tiesa vēl nav vērtējusi Pirmās instances tiesas judikatūrā izstrādāto jēdzienu "tieša juridiska saikne".

77. Šajā lietā Tiesa varētu vai nu pārbaudīt tikai to, vai Pirmās instances tiesas noteiktais risinājums atbildētājas situācijā ir pareizs, vai vispārīgāk pievērsties lietas dalībnieku jautājumam par attiecīgās tiesību normas interpretāciju.

78. Ja tiktu izvēlēta otrā pieeja, es vēlos paust nostāju, ka jēdzienu "tieša juridiska saikne", kas lielos vilcienos izstrādāts Pirmās instances tiesas judikatūrā — izņemot īpašus gadījumus, kad tas piemērots, dominējot, manuprāt, pārmērīgi formālai pieejai —, var atzīt par piemērotu kritēriju, pēc kura var novērtēt, vai darbs, ko ierēdnis veicis pirms stāšanās Kopienas dienestā, ietilpst jēdzienā "*darbs, kas veikts* kādas citas valsts vai starptautiskas organizācijas *labā*" Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma beigu daļā ietvertās tiesību normas izpratnē.

79. Citiem vārdiem, piekrītu Pirmās instances tiesai, ka minētās tiesību normas piemērošanas nosacījums ir *juridiska* saikne, nevis tīri faktiska saikne, kas personu, kas veic darbu, nostāda *tiešās* attiecībās ar valsti (vai starptautisku organizāciju), kuras labā tiek veikts šāds darbs. Turklāt uzskatu, ka šādas saiknes esamībai nav jābūt atkarīgai no līgumtiesisku vai dienesta rakstura attiecību pastāvēšanas starp abiem tiesību subjektiem; to var veidot arī citi viņu attiecības raksturojoši apstākļi.

80. Tātad jāvērtē, vai Pirmās instances tiesas konstatētie apstākļi, kas saista atbildētāju un Austrijas Republiku, ir pietiekami, lai veidotu šādu saikni.

81. Šajā sakarā vispirms jānorāda, ka Komisija nekādi neapstrīd, ka PP ietilpst valsts

jēdzienā; tādām šaubām arī nebūtu nopietna pamatojuma.

82. PP tāpat kā parastās diplomātiskās misijas [53] īsteno valsts interešu pārstāvības un aizsardzības funkciju. Tās izveidotas pēc dalībvalstu vienpusējas iniciatīvas un kalpo kā dalībvalstu un Kopienas iestāžu sadarbības koordinēšanas organizācijas, it īpaši Pastāvīgo pārstāvju komitejas (*Coreper*) darbībā. Gadu gaitā, ņemot vērā dažādu Kopienas darbībā iesaistītu pārvaldes nozaru pārstāvības prasības, PP struktūra ir kļuvusi arvien sarežģītāka un atspoguļo pārstāvētās valsts dažādas sastāvdaļas. Lai gan PP veic vienas un tās pašas funkcijas un atbilst lielā mērā vienādam modelim, dažādu dalībvalstu PP darba organizācija un darbība atšķiras atkarībā no to īpašajām pazīmēm, prakses un prioritātēm. PP nodarbināto ierēdņu un ekspertu skaits un izcelsme ir atkarīga no, piemēram, dažādu dalībvalstu pārvaldes atšķirīgajām prasībām attiecībā uz iesaistes intensitāti.

83. Vairs neiedziļinoties PP veidošanās vēsturē un raksturā, un to darbības kontekstā, šajā lietā ir pietiekami konstatēt, ka Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertā neitralizēšanas noteikuma piemērošanas nolūkos darbs, kas veikts PP labā, tāpat kā vēstniecībās veikts darbs jāuzskata par tādu, kas veikts tās valsts labā, kurai PP pieder.

84. Kā jau norādīju, Komisija šādu secinājumu neapstrīd; tā toties apstrīd to, ka atbildētājas darbu ARPP var uzskatīt par darbu Austrijas Republikas "labā". Prasītāja it īpaši uzsver, ka, apstrīdētajā spriedumā balstoties uz apsvērumu par atbildētājas organizatoriski funkcionālo iekļaušanos ARPP, Pirmās instances tiesa piemērojusi pilnīgi formālu kritēriju tā vietā, lai vērtētu jautājumu pēc būtības un tādējādi nonāktu pie secinājuma, ka konkrētajā gadījumā nav izpildīta "neitralizēšanas noteikuma" piemērošanai judikatūrā izvirzītā prasība par tiešas juridiskas saiknes esamību.

85. Es nepiekrītu Komisijas argumentiem.

86. Vispirms vēlos atgādināt, ka saskaņā ar iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem Komisijas minēto tiešo juridisko saikni var veidot vairāku dažādu apstākļu kopums, kas, veicot

53 — Attiecībā uz "neitralizēšanas noteikuma" piemērošanu gadījumos, kad darbs veikts vēstniecībās, skat. Tiesas 1989. gada 10. oktobra spriedumu lietā 201/88 *Atala-Palmerini*/Komisija (*Recueil*, 3109. lpp.) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Nuñez*/Komisija. Skat. arī iepriekš minēto Pirmās instances tiesas spriedumu lietā *Olesen*/Komisija, 40. punkts.

vispusīgu vērtējumu, jānosaka konkrētajā lietā.

87. Otrkārt, atšķirībā no pamatnosacījuma, ko sākotnēji izvirzījusi Komisija, "neitralizēšanas noteikuma" piemērošanas nolūkā nav nepieciešams, lai attiecīgais darbs tiktu veikts, starp pakalpojumu sniedzēju un saņēmēju pastāvot līgumtiesiskām vai dienesta rakstura tiešām juridiskām attiecībām.

88. Treškārt, manuprāt, apstrīdētā sprieduma 36. punktā minētie apstākļi un it īpaši fakts, ka atbildētāja bija ARPP personāla locekle ar tādu pašu statusu kā pārējiem ARPP darbiniekiem, pilnībā pamato secinājumu, ka Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma piemērošanas kontekstā viņas veiktais darbs uzskatāms par tādu, kas veikts Austrijas Republikas labā.

89. Apstāklis, ka atbildētāja faktiski strādāja ARPP ietvaros darbojošos nevalstisku organizāciju labā, minētās tiesību normas piemērošanas nolūkā nemazina tās juridiskās saiknes nozīmi, kas pastāvēja starp viņu, kas, kā noteikusi Pirmās instances tiesa, bija ARPP tehniskā un administratīvā personāla locekle, un Austrijas Republiku [54]. Šajā sakarā jāatgādina, ka savas PP iekšējo organizāciju brīvi nosaka pati dalībvalsts. Tās kompetencē ir izvēlēties struktūras, kas ietveramas PP, un noteikt valstiskās intereses, kuras attiecībās ar Kopienas iestādēm jāsekmē dažādām struktūrām, kas pastāv PP iekšienē.

90. Turklāt piekrītu Pirmās instances tiesai, ka, ja tādās situācijās, kādu vērtē šajā lietā, Kopienas iestādēm būtu sīki jāizpēta īpašie pienākumi, kas PP uzticēti konkrētajam ierēdnim, tiktu pārmērīgi un nelietderīgi sarežģīts to uzdevums pēc objektīviem un vienkārši piemērojamiem kritērijiem pārliecināties, vai ir izpildīti Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrā ievilkuma piemērošanas nosacījumi.

91. Visbeidzot, jānorāda, ka atšķirībā no tā, ko šķiet apgalvojam prasītāja, Pirmās instan-

54 — Tieši šajā apstāklī, manuprāt, slēpjas pamata atšķirība starp atbildētājas situāciju šajā lietā un prasītājas situāciju iepriekš minētajā lietā *Nevin*/Komisija, uz kuru Komisija vairākkārt atsaucas savos tiesvedības rakstos. Nevins [*Nevin*] bija pakļauts tās iestādes vadības un kontroles pilnvarām, kurā strādāja, taču nekad formāli neietilpa tās personālā un viņam nebija šīs iestādes ierēdņa statusa atbilstoši Civildienesta noteikumiem un citiem aktiem, kuros regulētas darba attiecības Kopienas iestādēs.

ces tiesas izvēlētais risinājums nekādā veidā nav pretrunā attiecīgās tiesību normas jēgai, kas skaidrota iepriekš izklāstītajos apsvērumos, neatkarīgi no tā, vai uzskata, ka šī jēga galvenokārt ir gādāt, lai personām, ko raksturo tiesību normā norādītie apstākļi, netiktu piemērotas sankcijas, vai arī, gluži pretēji, nodrošināt sava veida privilēģijas valstīm un starptautiskām organizācijām.

92. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, piedāvāju Tiesai apelācijas sūdzību noraidīt.

VI — Par tiesāšanās izdevumiem

93. Reglamenta 122. panta pirmajā daļā paredzēts, ka, ja apelācijas sūdzību noraida, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

94. Tā kā piedāvāju Tiesai apelācijas sūdzību noraidīt un atbildētāja ir prasījusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, uzskatu, ka atlīdzināt tiesāšanās izdevumus jāpiespriež Komisijai.

VII — Secinājumi

95. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, piedāvāju Tiesai atzīt, ka:

1) apelācijas sūdzība ir noraidīta;

2) Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.